

Nagyváradai Estilap

Szerkesztőség: Strada Printul Carol
(Szilágyi Dezsd-utca) 6

Egyes szám ára 2 Leu

Kiadóhivatal: Hegedüs Hirlapiroda
Calea Regele Ferdinand (Rákóczi-ut)

Bukaresti lapok vitája a kisebbségek jogairól

Bukaresti tudósítónk jelenti: Az Adeverul feltűnést keltő cikket közöl A kormányajtó és a kisebbségek címen. A bukaresti lap ezeket írja:

— A jelenlegi kormány tehetetlenségének egyik főoka, hogy nem érti meg az új idők szellemét, sem a kisebbségek helyzetét.

— Mialatt Genfben a Népszövetség a kis antant segítségével igyekszik eltüntetni az olasz-görög viszályt, ami Korfu megszállása folytán keletkezett, mialatt így megmutatkozik a Népszövetség óriási szerepe — az alatt a román kormány félhivatalos lapja: a Viitorul, a népkisebbségek helyzetével és szerződések szentesítése jogaikkal foglalkozva, — így ír:

Ama pillanatban, a mikor békeszerződések a kisebbségek fiktív jogait megteremtették, tisztában voltunk vele, hogy ez beavatkozás az államok szuverenitásába és hogy azokból a jogokból sem a kisebbségnek sem a néptöbbségi államnak nem lesz semmi haszna.

— Hát ez lelkiismeretlenség — írja az Adeverul. A szerződések, amelyek jogokat juttatnak a népkisebbségeknek, a háború ama nagy és szép eredményei közül valók, amelyeknek

előnyét nemcsak a mi kisebbségeink, de a más országokban élő románok is élvezik.

Az olasz-görög konfliktusból kifolyóan Olaszország tiltakozott a Népszövetség beavatkozásá ellen, mert abban szuverén jogainak megsértését látta, de a Népszövetség nem fogadta el Olaszországnak ezt az ellenvetését; ugyanígy a kisebbségi jogok is természetesen a néptöbbségi állam szuverenitását érintik, ha ezt a szuverenitást a régi nemzetközi jog felfogása szerint értelmezzük. De a modern nemzetközi jog már másképpen gondolkodik erről a szuverenitásról és

a világ csaknem minden állama, szabad akaratából és az igazságosság szent elvére való hivatkozással

ezt az új nemzetközi jogot tette a magáévá, amikor lemondott szuverenitásának bizonyos részéről és a Népszövetség kezébe

szérőlt és a Népszövetség kezébe helyezte azt, a Népszövetségbe, amelynek maga is tagja.

— És mialatt Bukarestben a kormány lapja megdöbbenő lelkiismeretlenséggel

a kisebbségi jogok fiktív voltáról beszél. Genfben már kezdik vizsgálni a kisebbségek panaszait.

Amikor azonban a Viitorul állandóan azon a valóban sajnálatos tényen méltatlankodik — írja még az Adeverul — hogy Romániát rágalomazzák és befektetik a külföld előtt, akkor joggal kérdezhetjük: van-e, lehet-e rettenetesebb rágalom, befekti-

tés, mint egy félhivatalos lapnak a kormány nevében tett ama kijelentése, hogy egy általunk aláírt szerződésben foglalt jogok, amelyekről éppen most tárgyalt a kisantant egy képviselője, csak fiktívek, amelyeket a román kormány sohasem ismert el.

Az Adeverul így fejezi be cikkét:

— Ami azt illeti, hogy a szerződésileg kisebbségeknek juttatott jogok nem használnak sem a kisebbségeknek, sem a néptöbbségi államnak. — hát azt hisszük, hogy a többségi államnak még több nyeresége van belőlük, mint a kisebbségeknek, mert e jogok elismerése legbiztosabb védelmi eszköz az irredentizmus ellen, ami a felgyülemlett elégedetlenség következménye.

Bulgáriában kitört az ellenforradalom

A kormány teljesen ura a helyzetnek
Kihirdették az ostromállapotot

Ruscsukból jelenti a Rador: Bulgáriában hetek óta lázas készülődések folytak egy ellenforradalomra, amelyet a kommunisták és az agráriusok közösen készítettek elő a hatalom átvételére. Tegnap délután a két párt megindította az ellenforradalmat amelyet azonban a bolgár kormány csírájában elfojtott. A kormány sikere a lázadási törekvéseket megghusítani és a kormány teljesen ura a helyzetnek. Egész Bulgária területére kihirdették az ostromállapotot, az utcákon este 8 óra után tilos a közlekedés. Számos kommunistát letartóztattak. Ruscsukban száz letartóztatás történt. Bulgária komoly események előtt áll.

A német kancellár tárgyalt a francia követtel

Stresemann újabb nyilatkozata

Párisból jelentik: A német kancellárnak a berlini francia nagykövettel folytatott tárgyalását a Quai D'Orsayn erősen tiltakolták. Később a Havas ezt közölte:

A berlini francia nagykövet az utóbbi napokban tárgyalt Stresemannal és tegnap újból volt tanácskozás. Azonban illetékes körök véleménye szerint a tanácskozásnak nincs különösebb jelentősége, mivel a kancellár nem tett szabatos javaslatot a passzív ellenállás megszüntetéséről.

Most már minden jel arra mutat, hogy a német-francia közvetlen tárgyalások fonalát legközelebb mégis csak felveszik. Berlinben ugyan hivatalosan megcáfolják a hírt, hogy a birodalmi kancellár megbízottat küldött tárgyalás céljából a francia nagykövethez, — de tény az, hogy a szövetségközi garancia bizottság elnöke, párisi utia előtt tiszteltette a kancellárnál és vele

manynak sikerült a lázadási törekvéseket megghusítani és a kormány teljesen ura a helyzetnek. Egész Bulgária területére kihirdették az ostromállapotot, az utcákon este 8 óra után tilos a közlekedés. Számos kommunistát letartóztattak. Ruscsukban száz letartóztatás történt. Bulgária komoly események előtt áll.

Mégis távozik Vaitoianu

Bratlanu hazaérkezik és átveszi a belügyminisztérium vezetését

Bukaresti tudósítónktól. Bukarestbe ma érkezik vissza Bratlanu Jonel miniszterelnök és ezzel egyidejűen megkezdődik a politikai munka, elsősorban a kormány átalakítása. Az országban szerte széledt miniszterek is kezdenek Bukarestbe szállingózni. Kormánykörökben határozottan azt állítják, hogy széleskörű átalakulásra van kilátás, de még nem tudják, hogy kik lesznek az áldozatok és kik lesznek az új miniszterek. Az

hosszas megbeszélést folytatott.

Stresemann birodalmi kancellár tegnap este fogadta a külföldi sajtó képviselőit és rámutatott, hogy a gazdasági szanálás, a külpolitikai konfliktus megoldása nélkül lehetetlen. A kormány hivatalba lépése óta a konfliktus megoldását tűzte ki feladatául. Hatalmi politikával a kérdést rendezni lehetetlen. A passzív ellenállás célja csak az lehet, hogy a Ruhr-területet megszabadítsák.

— Hajlandók vagyunk reális garanciákat nyújtani. — mondotta Stresemann. — Ha biztosítják Németország rendelkezési jogának helyreállítását a Ruhr és a Rajna-vidék felett, akkor a megegyezés lehetséges. Remélem, hogy a kérdés ilyen rendezése meg is fog történni.

Végül kijelentette a kancellár, hogy Németország igyekszik a békét megőrizni és olyan politikát folytatni, amely alkalmas a nemzetek szenvedélyét lecsillapítani.

Magyar politikusok egy svájci bankár ebédjén

Genfből jelentik: Darier Che-neciere genfi bankár Bethlen István gróf magyar miniszterelnök tiszteletére ebédet adott. Az ebéden résztvett Motta volt svájci köztársasági elnök is. Magyar részről Daruváry külügyminiszter, Kállay pénzügyminiszter, Bereczvicz Albert, Tancos tábornok, báró Korányi Frigyes volt pénzügyminiszter, gróf Khuen-Héderváry és Baranya svájci magyar követ.

A delegációt Darier üdvözlölte. A magyarok nevében Berzevicz választott. Beszédét meghatottan fogadták.

DORIAN Filmszínház

Ma Csütörtökön utoljára

Szegény császár

Regény a szabaddóművesek történetéből, 5 felvonásban.

A főszerepben:

Hugo Werner Kahle
DORIAN FILM!Holnaptól kezdve látható
az utolsó évtized leghatalmasabb történelmi filmje**A hóhér pallosa****HIREK****Ausztria ujjaépítési ügye
a Népszövetség előtt**

Genfből jelentik: A Népszövetség ma tartott teljes ülésén befejezték az Ausztria ujjaépítéséről szóló vitát.

A gyűlés ezután hozzáfogott a tanács jelentésének tulajdonképeni tárgyalásához. Eduards (Chile) érdekes nyilatkozatot tett a santiago-i lefegyverzési kongresszusról.

* Bratianu miniszterelnök Nagyváradon át hazautazott. Bratianu Jonel miniszterelnök, aki a kisantant miniszterelnökeinek bizalmas konferenciáján Karlsbadban vett részt, tegnap délután a szatmári gyorsvonathoz csatolt szalonkocsijában keresztül utazott Nagyváradon. A miniszterelnök egyenes kívánságára az állomáson nem volt semmiféle hivatalos fogadtatás.

* A közigazgatási bizottság ülése. A közigazgatási bizottság szombaton délután fél 6-kor tartja rendes szeptemberi ülését a városházán.

* Elhalasztott hangverseny. Andreescunak, a bukaresti opera ismert baritonistájának koncertje, amelyet folyó hó 8-ára terveztek a Kereskedelmi Csarnokban, közbejött akadályok miatt halasztást szenved és csak vasárnap é. hó 23-án délelőtt 11 órakor a színházban tartják matiné keretében. 8-ára vett jegyek érvényesek a színházi hangversenyre, s a hangverseny előtt a színházi pénztár kicseréli azokat.

* Tibor Ernő kiállítása. A nagyváradai festő kolónia egyik legmarkánsabb alakjának Tibor Ernőnek kiállítása vasárnap nyílik meg Matula Gyula üzletében. A tárlat iránt eleve rendkívüli érdeklődés nyilvánul.

* Egy mágnás leány lezüllése a váradai örömtanyáig. pofozkodás egy váradai éjjeli mulatóban. Bonyodalmak 240 ezer lejes örökségek körül. Mennyit fizet reá Fekete naponta a temesvári színházra, stb., stb., stb., érdekes esetekkel van teli e heti Gyilkos száma.

Horthy gratulált a szerb királynak
István jugoszláv trónörökös ünneplése

A Budapesten megjelenő L'Echo du Danube című francia nyelvű napilap egyik legutóbbi számában olvassuk:

— Belgrádi táviratok szerint az egész szerb-horvát-szlovén királyság népe a legmélyebb örömmel vette a hirt a trónörökös születéséről. A nép ösztönszerűen megértette ennek a szerencsés eseménynek a fontosságát. És a fővárostól kezdve a legkisebb faluig mindenütt Te Deum volt István herceg megszületése alkalmából.

— Ugyanekkor a budapesti jugoszláv követség is ünnepes Te Deumot tartott a Veres Pálné-utcai szerb templomban. Ma-

varország kormányzóját ezen az ünnepélyen Bartha, a polgári kabinetiroda főnöke képviselte; a magyar kormány részéről Ambrózy meghatalmazott miniszter és Bárczy, a miniszterelnökség helyettes államtitkára voltak jelen.

— A ceremónia után Milojevic jugoszláv követ a követség épületében fogadta a szerencse kíváncsat. Magyarország kormányzójának, Horthy Miklósnak nevében szárnysegéde tolmácsolta a követ előtt a magyar államfő gratulációját, amelyet kért Sándor szerb királyhoz juttatni.

* A bécsi Burg és a csodaszép

Belvedere látható a Dorian Filmszínházban ma utoljára színpadra kerülő „Szegény császár” című 5 felvonásos történelmi drámában. A II. József császár udvarában lejátszódó látványos film főszerepét Hugo Werner Kahle játssza. Az előadások kezdete 5, 7 és 9 órakor. Holnaptól fogva látható az utolsó évtized legnagyobb szerű történelmi filmje: „A hóhér pallosa” című 7 felvonásos világszenzáció, amelyben a legkiválóbb filmszínészek játszanak. Bővebbet a holnapi lapokban!

* Halálhíradás. Dr. Philip Aladár nyug. főtörzsorvos f. hó 13-án elhunyt. Temetése f. hó 14-én, pénteken d. u. 5 órakor lesz a Ritoók Zsigmond-utca 16. sz. gyászszobából.

* Orvosi hír. Dr. Bársny Vilmos szülész, nőorvos, a berlini Charité szülészeti és nőgyógyászati egyetemi klinika volt orvosa rendelését megkezdte. Rendel. Rimanóczy-utca 14. d. e. 11—12, d. u. 3—5.

* Az 5-ös Rosiori huszárezred által 15 és 16-án rendezett lövészre jegyek a Hegedűs hírlap-irodába kaphatók. Tribün-jegy 40, belépő jegy 20 lei.

* MAX LINDER, a világhírű filmkomikus A kis kávéház című rendkívül szellemes vígjáték főszerepében ma, csütörtökön az Apolló moziban és az Atlantic nyári moziban.

* Goldberger Irén nőidivat szalonját Zöldfa-utca 6. alól Nyárfa-utca 1. helyezte át.

* MINDEN KOTTÁT megkap a Hegedűs hírlapiroda zenemű osztályában.

MAI ZÜRICH NYITÁSI

BERLIN	000005
NEWYORK	55950
LONDON	2544
PÁRIS	3245
MILANO	2450
PRÁGA	1675
BUDAPEST	003
BUKAREST	250
BÉCS	0007875

**NAGYVÁRADI
ÁRFOLYAMOK**

MAGYAR KORONA	140
MÁRKA	—
OSZTRÁK KORONA	340
CSEH KORONA	645
FRANCIA FRANK	1245
SVÁJCI FRANK	3885
DOLLÁR	21850
LIRA	980
FONT STERLING	995

**Dombor-
nyomásu
névjegyeket**monogrammos és exdve-
ges levélpapírokat,
PECSETBÉLYEGEKET,címkéket stb. stb.
gyönyörű kivitelben
és izléscsen készít**„Sunfield”**dombor-műnyomda
Oradea-Mare, Str.
Vlahuta 29. szám**MAX LINDER**

a világhírű filmkomikus egyik leghíresebb szerepében, Tristan Bern erd hagynevű író

A kis kávéház

című egész estét betöltő rendkívül humoros és kacagtató vígjátékában

Csütörtök Péntek Szombat Vasárnap**Az „ATLANTIC” nyári moziban**
pont 9 órakor**Az „APOLLO” moziban**
5, 7 és 9 órakor**A zenekart Gorodinszky Sasa elismert zongoraművész dirigálja**A C-ontaházi és Nagy-
marosi Erdőpar rt. mely
tájdalommal jelenti**Hoffmann Miksa**

igazgatósági tag urnak

f. hó 11-én hosszas szen-
vedés után történt elhunyt.
Az elhunytan kiváló
munkatársunkat gyászoljuk
s emléket mindig kegyelet-
tel fogjuk őrizni**Bódis Ferenc**

arany, ezüst, óra

és ékszerárú üzlete

Bul. Reg. Ferd. (Rákóczi-ut.)

Nagy választék Olcsó árak

Allandó újdonságok

minden fazonu ezüst

és alpacca ridikulókból

Készít, javít, átalakít, vasz, elad, cserél

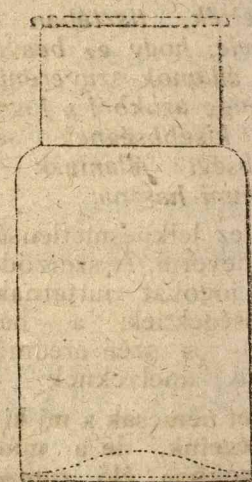
Diak egyenruhákat

minden elfogadható árban

kifogástalanul készít

Biró László

Posza (U-l)-utca 24.

Háziasszonyok!Ajánlunk befőttes és uborkás
üvegeket minden formában és
nagyságban, izes és paradicsom-
os üvegeket, háztartási cik-
keket, porcellán árukat, kivéte-
les olcsó árakban. Telefon 372**Komlós Testvérek**Oradea-Mare (Nagyvárad)
N. Jorga (Zöldfa)-utca 13

Ne

5-öljön 6-öljön

hirdessen a

Nagyvárad Estilap-ban

Főszerkesztő: MARTON MANÓ

Felelős szerkesztő: KATONA BÉLA

Ősember nyomai a remeci barlangban

Fölfedező úton a kolozsvári egyetem professzorával

A nagy hirre vergődött remeci barlangnak most újabb szenzációja akadt. Olvasva a Nagyvárad Estilap közleményeit, Stanciu Viktor dr. kolozsvári egyetemi tanár, az európai híri mineralógus Remecre utazott s megnézte a nehezen megközelíthető barlangot. A fiatal tudóst Taubner Mátyás, remeci fiatalember, a barlang egyik fölfedezője és az Estilap munkatársa kísérték el. Már az indulás előtt nagyjelentőségű s következményeiben be nem látható szenzációs fölfedezést tett dr. Stanciu, akinek a kezéhez juttattak egy úgynevezett tüzkövet, amelyet Láng István, a remeci fatelen tisztviselője talált a barlangban. Három szögletű érem nagyságú a fekete kő s alig veszi a kezébe a tudós tanár, máris meglepetéssel kiált föl:

— Az őseember nyílhegyvel

— Ime: a pattintgatások, a mellyel egyik sarkán jobban kihegyezték, föltétlen a kőnek oly szakértőjére vallanak, mint amilyen a diluviális őseember is volt, aki maga készítette a fegyvereit kőből s a kővek hasadási irányával teljesen tisztában volt. Mai ember fáradtságot sem venne magának ahhoz, hogy sok-sok munkával kitapasztalja: milyen kővel hova kell ütést mérnie a kőre, hogy a tetszés szerinti irányban s a kívánt nagyságban hasadjon. Ez a kő — a legnagyobb valószínűséggel állithatom. — úgy mond a professzor — hogy az őseember nyílhegye volt. Különben is — füzte magyarázatához, — Biharmegye, amelynek mészhegységeiben rengeteg barlang van s vadakban dusskált minden tekintetben valószínűvé teszik az őseember jelenlétét.

A rendkívüli fölfedezés izgalmaival indult el ezután a kis expedíció, amellyel együtt utnak indult egy gyönyörű agár is.

Déli irányban, Remectől alig másfél kilométernyire (egy sziklaomlás tövével Taubner előlépett s a meredek sziklaparton óvatosan, lassan kuszott fölfelé, fagyókérbe, páfránycsomókba s kiálló szikladarabokba kapaszkodva, térdén, hason csuszva előre, állandóan a lezuhánás veszélyeitől fenyegetve. Társai természetesen ugyanilyen nehézségek árán követték, csak a kutya ugrándozott fáradhatatlanul, meg a délelőtti napfény, amely sziporkázott a fehér sziklatömbökön.

Végre, félórai keserves csuszálás után rövid pihenő következett egy őrbódéhoz hasonló furcsa sziklamélyedésben. Különös dolog történt ekkor. A kutya, amely az egyik szikla tetőjére heveredett, hirtelen ijedt szükküléssel szökkent talpra s hatalmas ugrásokkal iramodott lefelé. Utána öt-hat jókora szikladarabot röpitett ismeretlen kéz, valahonnan a társaság felől egy százméteres szikla ormáról. Fiatal medve volt. Játsozott. Még jó, hogy nem az em-

bereket vette célba a kilós kavicsokkal.

Nem messze tátongett már a barlang nyílása, alig száz lépésnyire a pihenő helytől. Olvan ez a bejárat, mint egy férevágott, hegyes kucsma. Vagy még jobban hasonlít valami félre billent gótikus kapualjához. Boltozatos, hiüvös köterem fogadta a látogatókat. A barlang. Amilyennek az ember ősei lakó helyét elképzei.

— Ez tényleg alkalmas lehetett az őseember lakóhelyeül. — mondta a tanár ur. — Csakhogy akkor még nem kellett ilyen sokat mászni, mert a föld, jobban mondva a víz színéhez sokkal közelebb esett.

Taubner meggyújtotta az acetilén lámpát s a barlang mélyében egy folyosót mutatott. Ezen keresztül hatolva nyirkos hideg légáramlat csapta meg az ember arcát. Hirtelen a szűk folyosó belebukott a barlang egy újabb üregébe, a lámpafény hóféhér cseppkövek alkotta kupolás, „kápolnát” világított meg. Szemben az oltár, körülötte kandelaberek s kőszentek: a stalagmitik. Az oltár fölött egy csodálatos drapéria, mintha emberi kéz alkotta volna. Csucos, faragott képrámák az oltár szélein. Két mulatságos figura: egy hosszú fülv bagoly vele szemközt mosolygó malacfej lopnak életet a kőszentek fagyott gondolatai közé.

— Elragadóan szép — lelkesedett Stanciu professzor.

Az oncsászái cseppkőbarlanghoz hasonló. A külföld örülne, ha ilyen szép cseppkőbarlanggal dicsekedhetne. Csak ne volna ilyen kellemetlen a feljövétel.

Eltűnik a sertéshús Váradról

Az élelmiszerpiac veszedelme. — Sürgős intézkedést!

Nagyvárad város lakosságának hussal való ellátását, már napok óta igen komoly veszély fenyegeti és amennyiben az illetékes hatóságok elmulasztanak a legsürgősebb beavatkozást, az egész város ki van téve annak, hogy máról holnapra sertés hus nélkül marad. Hogy ez mit jelent, úgy vélik fölőseges bővebben illusztrálni. Egyelőre csupán annyit, hogy a sertéshussal egyült az elsőrendű élelmicikkek legfontosabbja a zsir is eltűnt a piacról.

Érdekes, hogy ezuttal nem a hentesek az okai a sertéshusinségnek, hanem első sorban az illetékes hatóságok, amelyeknek kötelességük lenne az élősertés piaci árának ellenőrzése. Ha ez kellőképp történt volna, akkor a város publikuma nem állana efaíta veszedelem előtt.

Nagyor is távol áll tőlünk a hentes mesterek mellett zászlót bontani, de teljesen elképzelhetetlen, hogy az élősertés ára 30—40 százalékkal legyen magasabb a sertéshus maximált áránál.

Konkrét adatok szólnak amellett, hogy a hónapokkal előbb megállapított árak ma már idejét múltak, úgy, hogy ezeknek betartása direkt a hentesipar csődjét jelentené.

Különben teljes lelkiismeretességgel jártunk utána a dolgoknak és megállapítottuk, hogy a pár hét előtt még 30—31 lejes élősertéshusárak a hétfői nagyvásá-

Ujabb folyosó. Nedves, kristályosodott mészfalak közt visz az út egy harmadik üreg felé. Ez az „oszlopcsnok”. Csöpögő stalaktitek tömege, a melyek közül sok oszloppá ért már össze az alatta növekvő stalagmittal. S mintha valami rendszert lehetett volna észrevenni az oszlopok építkezésében.

A sziklafal, mint egy félig leengedett színházi függöny, állja el az utat, mélyen leguggolva kell alatta átbuini.

Rozsdavörös, piszkos, vizes kristályszoza. S egy keskeny vízvájta csatorna: A csontok lelohelye.

A csatorna fenekén mély iszap tele csonttal.

— Ursus primogenius. Barlangi medve. Allapítja meg a professzor ur kezébe véve egy csontot. Sok tízezer év alatt elpusztult állatot hordott itt össze a víz amely valamikor előntötte a barlangot. Ebből az agyagból több ezer vagon csontot lehetne kitermelni mezőgazdasági célból mint trágyapótlót. A szintén Biharmegyében levő pesterei barlangban 27 ezer vagonra lehet becsülni a foszfátos humuszt, vagyis a földedé mállott csontok millióit.

A tanár ur a Nagyvárad Estilap munkatársának elmondta még azt a véleményét, hogy a barlang bejáratánál levő üreg s a cseppkőbarlag között valamikor talán nem volt semmi kapcsolat csak a cseppkőbarlangba áradó víz vájt magának köztük utat. Éppen ezért nincs kizárva, hogy az első barlang az őseember lakóhelye volt, míg a barlangi medve amely ugyancsak diliviumban élt a másik barlangban lakott, amelynek a bejáratát föl lehetne esetleg fedezni. Mindenesetre ez a hely érdemes arra, hogy a tudomány beható vizsgálat alá vegye.

ket. Talán csak annyit, hogy a kormány által kiállításba helyezett export visszatartja a hizlálókat az élősertés kínálatától. Azonkívül a kukorica tulmagas ára játszik közre a sertés drágulásánál. Így történhetett, hogy a hétfői országos vásáron egyáltalán nem volt kínálat sertésben. A Nagyváradon található készlet most már alig néhány napig elegendő s a minimális szükséglet kielégítése is a hentesek egzisztenciális érdekeit veszélyezteti.

A vendéglőket és éttermeket is meglepetésszerűen érte a sertéshusnak a piacról való eltűnése. Tegnap este csak kivételes vendégeknek szolgáltak ki sertéskaraját és oldalast.

Dr. Vostinár János főjegyző a sertéshus mizériával kapcsolatosan a következő megnyugtató kijelentést tette:

— A hatóság haladéktalanul megteszi a lépéseket a ránk nehezédköri Krisis enyhítésére. Tegnap már folytattam tárgyalást Baráthy Bélával a nagyvárad mérsárosok és hentesek szövetségének elnökevel, aki precíz adatokkal igazolta a mai árak tarthatatlanságát. Hatósági árlapokkal bizonyította azt is, hogy Kolozsváron, Brassóban és más erdélyi városokban a sertéshus ára jóval magasabb az ittenieknél. A publikum érdekeinek szem előtt tartása mellett a legsürgősebben összehívom a bizottságot, amely már előre kijelenthetem nem lesz képes elzárkózni bizonyos indokolt áremelés-től.

Eddig a főjegyző nyilatkozata, s csak azt fűznék még hozzá, hogy a főjegyzőnek ezuttal nem szabad késlekedni valamely posszibilis intézkedéssel, mert lehetetlen, hogy egy nyolcvanezer lakosú város hus és zsir nélkül maradjon napokon keresztül.

A HALA.

Egy kedves, idős hölgy bevásárolni ment a piacra. A karjára akasztott szatyor lassan lassan megtelt, miközben bosszankodva és mérgesen állapította meg magában, hogy a piaci árak sok — a világ legnagyobb uzsorásai.

Mikor készen volt a beszerzéssekkkel, hazafelé indult s a piac szélén megállította egy egyenruhás piaci alkalmazott:

— Kérem, én itt tisztviselő vagyok — mondotta — s átadom önnek ezt a zsebkendőt. Nem méltóztatott észrevenni, hogy kiesett a retiküléből, de nekünk jó szemünk van...

— Jó szemük van? — vágott szavába az uriaszony. — Akkor miért nem látják meg azt, hogy a kofák percről-percre nagyobb árakat irnak ki a táblára?...

Vőlegényi örömök 1923-ban

Mibe kerül a boldogság lejekben

A szerelem nem szegény, tehát beismérhetem, hogy nőszülő szándékaim vannak. Azaz, hogy elég a szándék is, mert manapság megnősülni a szegény embernek — hogy úgy mondjam — ábránd. Pénzem, az nincs. Hiszen még csak nem is tözsdézem. De azért úgy-e néha mégis megszállja az embert a családalapítás vágya. Önagsága elbájolóan szöke, végtelenül kedves, beszél franciául is és zongorázik. Nem csoda hát, hogy május óta, amikor megállapítottuk, hogy csak áskapá választhat el egymástól, minden nap egy-egy bokrétaát küldök neki. Mert romantikus természetű ember vagyok és örömmel viselem érte a szenvedéseket, melyek az első csokor óta a vállamra neheznek. Mert hozzám méltó csokor

májusban ugyan még 2—300 lei volt, de később egyre drágult és most már 1000—1500 lei.

Két héttel ezelőtt megvolt a kézlógó, legszükebb családi körben, — nyolcszemélyes vacsora keretében. A vacsora a legszerényebb volt, borjuszilt, almáspite és 12 üveg bor, az egész mégis körülbelül 4000 leibe került. A két jegygyűrű, amelyet boldogan huzzunk egymás ujjára, bevéséssel együtt mindössze 2000 lei volt. A jövő hónapban szeretnénk meg esküdni és most már napok óta szaladgálok, hogy előkészítsem a családi tűzelyet.

Lakást! Ez a legelső, és örömmel konstátálom, hogy nem is nehéz szerezni. Egy kis kétszobás lakást 100.000 leiert

kivettem a lakástözsdei magánforgalomban. Ötvenezer lejért vettem a Teleki-uccában egy féregmentes, alig használt hálósobaberendezést, 40.000 lejért pedig egy ebédli garnitúrát. A konyhaberendezés 10.000 lejbe került. Agyruhá és holmi egyéb stráfringot hoz a menyasszonyom, ez az egész hozománya, de őt igazán magáért is érdemes elvenni.

No most következik a komolyabb dolog. Elmentem az anyakönyvvezetőhöz, hogy annak rendje és módja szerint bejelentsem neki, hogy a házasság révén öhajtok bevezetni. Az anyakönyvvezető ezt minden csodálkozás nélkül tudomásul vette és hivatalos komolysággal közölte velem, hogy a bejelentést csak akkor veheti tudomásul, ha hozok neki két szülői beleegyezést, két születési bizonyítványt és megfelelő számú lakbizonylatot. Elmondotta, hogy ha a kihirdetés alól mentesítést kívánok, azt a városházán nyarhetoem el: bélyegköltés: 120 lej. A házasságkötés különben — oh mi boldogság — díjmentes.

A menyasszonyom a holdvilágos nyári estéken velencei nászutról ábrándozott. De végül is sikerült meggyőződnöm, hogy ez most legalább 100.000 lejbe kerül és ennyit nem költöhetek. Belement hátfába, hogy házasságunk első boldog heteit Budapesten töltsük. Ahhoz azonban szigorúan ragaszkodok továbbra is, hogy egyházi esküvő is legyen. Elmentem hát a plebániához.

— Milyen esküvőt kíván? — kérdezték. — Szőnyeggel a bejáratig, teljes kilágítással, orgonával, prédikációval 3500 lej. Ha a szőnyeg csak az oltár körül van és csak az oltáron ég három gyertya, 2500 lej, egész egyszerű esküvő 1500. De szegényeknek, méltányos esetben esetleg olcsóbb.

Belementem egy közepes esküvőbe. Na most meg vehetek frakkot, lakcipőt. Egy frakk 15.000, egy lakcipő 1500 lej. Kétfogatú a templomba egyelőre 300 lejért visz, de mit lehessen tudni, hogy egy hét múlva mennyiért?

Ja igen! Még csak annyit, hogy ezek után, mint boldog vőlegény egyelőre lemondtam arról, hogy megnősüljek.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Csütörtök: Marinka táncosnő, új kiadásban, A bérlet 3. sz.

Péntek: Fekete gyémántok, újdonság 4-szer, B bérlet 4. szám.

Szombat délután: Aranymadár, mérsékelt helyárakkal.

Szombat este: A hazajáró lélek, újdonság 1-szer, bérleten kívül.

Vasárnap délután: Nebántsvirág, mérsékelt helyárakkal.

Vasárnap este: Bucsukeringő, új kiadásban, bérleten kívül.

Hétfő: A hazajáró lélek, újdonság 2-szer, A bérlet 5. sz.

Tosca

A tegnapi operaest

Nagyváradon bőséges alkalom nyílt az utóbbi időkben arra, hogy Puccini operáját névös előadások keretében hallhassuk. Nagyszerű vendéjátékok és kitűnő operaegyüttesek csigázták fel a színházi publikum igényeit, s ma már a megértés olyan fokban áll az opera-előadások közönsége, hogy szubjektív megálapítások nem igen befolyásolhatják tárgyilagos kritikáját.

Mindig káros következményei voltak annak, ha színpadi értékelésnél összehasonlítások jöhettek szóba, viszont provinciális határozottságban önkéntelenül válik urrá ez a nagyon hibás kényszer. Ezért keletkezhetett a tegnapi esti előadáson is olyan hangulat, amelyet az operaest megérdemelt, s helyenként robbant csak ki az elismerés ovációja.

Tosca, a modern operák drámai stílusát reprezentálja, s tud Verdi patetikus áriáin, a cselekmény igazi kóloritját szolgáltatja a muzsika. Örömmel láttuk hát elsősorban a sokat kárhoztott zenekar érdemleges javulását. Különösen a második és harmadik felvonás közzenéje és intermezzója hatott azzal az erővel, amelyet mindezideig nélkülöztünk. Talán a zenei kíséret egyes helyein fölösleges is volt a túlzott dinamika, de általában a dicséretes igyekezet elvitáztatlan. Ez különben Várad Aladár karmesternek is érdeme.

A címszerepben Baksa Judit mutatkozott be. Meglepően pompás jelenség a színpadon, amelynek deszkáin inkább rutinos biztonsággal, mint ösztönös átérzéssel mozog. Néhány évvel ezelőtt ittjárt Váradon, s operett előadások keretében szerepelt. De amiként felcserélte a Györgyi Jolán nevet új művészi névvel, úgy vetette le magáról mindazt, ami az operettek világára emlékeztette. Impozáns erejű drámai énekesnővé kepezte magát, s finoman csengő hangja — ha középfekvésben némi melegség híján való is — elhatározó biztonsággal uralja a számára kijelölt utat. Széles skálájú koloratúrája nagy feladatok megoldására alkalmas és a szezon során való sikerei bizonyosra vehetők.

Cavaradossit a színház új tenoristája játszotta. Tihanyi Zoltán nem ezuttal ismertük meg, bár kétségkívül fokozódó megbecsülésére adott alkalmat a tegnapi esti szereplése. Hangjának tremoláló stichje van, de ez mit sem befolyásolja azokat a kvalitásait, amelyek számára súlyosabb tenorpartik vállalását is lehetővé teszik. Hangja különös szépséggel cseng merészebb ívelésnél, de alantabb kissé erőtlően fest. Sikere gvakran nyíltszini tapsban nyilvánult s ha még játéka is javul. — ami a jelek szerint el fog következni — várakozás fogja megelőzni minden fellépését.

Az operaegyüttes egyik legtehetségesebb tagja: Felek Rezső, sajnos nem is állhatta meg a helyét a nem reá szabott szerepben. Vitán felül álló muzikális képzettsége nem tudta pótolni azt a lenyűgöző erőt, amit Scarpia zenei lendülete involvál. Talán másodrendű lenne, hogy megjátszásban is milyen robusztus fölénynek kell itt érvényesülnie, ha a színpadi gravitáció hiányát feledtetné a hatalmas erővel zengő bariton. De az is hiányzott. Ha lehet mondani, hát Felek hangját valami lírai bariton lágyasága jellemzi, s üde és tiszta ott, holott érces és markáns erőt kellene hoznia. Ez a szerep nem neki való és kár az ilyen tehetséges énekest olyan szerepben lejáratni, ami természeti adottság nélkül ugvis meddő kísérlet. Ahol a szerep — néhány kevés helyen — az egyéniségének megfelelő tónusba fordul, ott kellemes volt hallani.

A régiak közül Márkus Dezső ragyogó jó volt megint s Harsányi és Berengh is kifogástalanul a helyükön álltak.

A közönség érdeklődése még mindig nem bontakozott ki megérdemelten a magyar színesztet válságos idején.

—na

— Marinka táncosnő. Ma este a bérletben kerül előadásra a nagyszerű táncos operette az új kiosztásban, mely teljes premier hangulatot kelt minden egyes alkalommal a nézőtérben. A zenekart Szatmári karnagy vezényli.

— Fekete gyémántok. Holnap Jókai Mór nagyszerű regényéből készült színmű a Fekete gyémántok kerül előadásra a premier szereplőivel B bérletben.

— A hazajáró lélek. A legérdekesebb színművek egyikét az utóbbi évek legnagyobb sikerű darabját mutatja be a színház szombaton este bérleten kívüli előadásban. Jósika Mici játsza a női főszerepet, kinek e szerepben újból alkalma lesz kivételes művészetét bemutatni. Toalettje is méltó feltűnést fognak kelteni. A színmű többi szerepeit, melyek mind művészi feladatot követelnek Tóth, Kiss, Harsányi, Pogány Janka, Galambos, Balassa és Bereng játszik. A hazajáró lélek hétfőn A bérletben kerül színre a premier szereplőivel.

— Vasárnapi előadások. Vasárnap délután mérsékelt helyárakkal a Nebántsvirág e kedves zenéjű és mulatságos szövegű operette kerül színre Zilahy Irénnel, este pedig a Bucsukeringő lesz a színház műsorán teljesen új kiosztásban Pintér Böskével, Kiss Gyulával, Harsányival a főszerepekben. A Bucsukeringő vasárnap esti előadása bérleten kívül kerül színre, így tehát az összes páholyok és zöldek eladásra kerülnek.

külön klasszist képvisel

Tudja
melyek a
legújabb

Könyvszenzációk?

Paul Reboux: Lepketánc
Marguerite: A prostituáltak
Erdős Renée: Nagy sikoly
Dostojevski: Kis hős
Baffico: Győzedelmes asszony

Heimburg: Anna Liza
" : A két elkerült
" : A boldogság
" : Egy szegény lány
Jack London: Az éneklő kutya

Méray Horváth? Két primadonna

Szenes Béla: Vidám irások

" : Buta ember
Terstyánszky: Repülő család

Ujhelyi: Akit a nők szeretnek

Courts Mahler: Éva

Courts Mahler: Hűtlen asszony

Courts Mahler: Isten vedd drágám

Courts Mahler: A Konzul felesége

Courts Mahler: Látszat csal

" : Szent házasság

Courts Mahler: Vergődő szívek

Karinthy: Kötéltánc

Bourranghs: A dzsungel fia

Ezeket
a könyveket
elolvashatja

a HEGEDÜS
HIRLAPIRODA

kölcsön-
könyvtárában

Óriási fehér és színes
filc-kalap vásár

KLEIN SIMON

oégnél Nagy Sándor u. 1.

Felhívom a hölgyek és masamódnők figyelmét, hogy a KLEIN-féle KALAPGYÁR 3 nap alatt a legszebb és legdivatosabb formákra alakít

Harminchat váradi tanító tragédiája

A tanfelügyelőség valamennyit kitette állásából

A döbbenet és keserűség uralodik el rajtunk, amikor harminchat magyar család bizonytalanra fordult sorsáról kell szót adnunk.

Harminchat tanítócsalád existenciáját rombolta szét a tanfelügyelőség értesítése amely a múlt havi román nyelvvizsga eredményét közölte a váradi magyar tanítókkal, akik annak idején esküt tettek és állami szolgálatban maradtak.

A tanfelügyelői közlés lesújtó: 36 tanító bukott meg a román nyelvvizsgán, megbukott úgy, hogy újabb haladékat már nem kap, az állam szolgálatából végleg el van bocsátva, fizetést már erre a hónapra sem kapott és semmiféle nyugdíjra, végkielégítésre igényt nem tarthat.

Minden csapás között a mi az utóbbi években a magyar szellemi munkásságot érte, talán ez a legigazságtalanabb. 20-25 éve működő öreg tanítókat, akik önfeláldozással ezrek és ezrek számára világtották meg az utat, amely minden tudás alapjához elvezet — elbocsátottak, egyik napról másikra, kitették őket a szolgálatból, oly módon, ahogyan mai napság durva munkát végző cselédek sem küldenek el a háztól. És mindezt azért? A tanfelügyelőség szerint azért, mert nem tudnak jól románul. Nézzünk szemébe ennek az indokolásnak.

A 36 tanító, akikről itt szó van, egytől-egyig idősebb családok férfi, vagy nő. Talán még sem lehet egy nyelvet hajlítottabb korban, súlyos családfenntartó gondok közepett olyan könnyen és jól megtanulni, a mint a vizsgáztató urak gondolják. Egész napi tanításban kifáradt aggyal, a létért való rettenetes kemény és elkeserítő harcban felőrödött idegekkel, alvásból elvont időben jól megtanulni egy nyelvet — olyan jól, hogy Chariton Constantinescu és Moldovanu tanfelügyelők urak tetszését megnyerje, ez több, mint amennyit kívánni lehet — még egy román anyanyelvűtől is.

Mert jól tudni egy nyelvet — igen relativ dolog. Ha nem hiszi a tanfelügyelőség, bebizonyíthatjuk a legtekintélyesebb bukaresti lap: az Universul egyik ma napi vezércikkével, vajon román nyelv-e az, amin legtöbb erdélyi és besszarábiai román hatóság rendeleteit, hivatalos iratait megszerkeszti? Az Universul szerint inkább kínai, mint román az a nyelv. Hát, ha románok az impérium negyedik évében nem beszélnek jól a román anyanyelvüket, hogyan kívánhatják ezt már magyaroktól?

Félre ne értsenek bennünket! Pillanatra sem akarjuk kétségbe vonni az iskolafenntartó államnak azt a jogát, hogy alkalmazottaitól az állami nyelv megtanulását elvárja.

De azokat, — akik az impérium átvételkor nyomban letették a hűség esküt, akinek mind-

egyike mögött több évtizedes tanítói múlt áll, akik soktagu család eltartásának terhét hordják vállukon és akik valóban emberfölötti szorgalommal feltétlenül elfogadhatóan megtanultak románul — mondjuk ezeket úgy elbocsátani, amint most tették — ez hálátlanságra és az emberi érzés hiányára mutat. Öszfejű, lerongyolódott, ötgyermekes családok, riadt szemű anyák elkecseregetten néznek a holnap elébe és ezek után alig lehet csodának nevezni, ha egy öreg tanító nem is titkon családja kiirtására gondolatával foglalkozott.

Pedig ez nem maradhat ennyiben. A 36 család sorsáról nem határozhat egy könnyed tollvonással a tanfelügyelőség. Van miniszterium, van parlament, ahol még ilyesmit szóvá lehet tenni és hisszük, akárhonnan jövő mentőakció nem is marad el.

most azonban a kifogások hangja módosult. Olaszországnak nincs más teendője, mint megvárni míg Görögország teljesítette köteleességét.

Londonból jelentik: A Times az olasz-görög kérdést tárgyalva kijelenti, hogy Mussolini nyilatkozatát idegesen várják, mert a zálogok megtartása feleslegessé vált. A bizonytalanság kitolása, vagy a kétértelmű felelet megingatná Mussolini politikája iránti bizalmat.

Mussolini újabb beszéde az olasz-görög konfliktusról

— Az Estilap eredeti távirata —

Rómából jelentik: A tegnapi minisztertanácson Mussolini kijelentette, hogy az olasz-görög konfliktus olyan stádiumban van, hogy Görögország végrehajtja a nagyköveti tanács szankcióit.

— Olaszország — mondotta Mussolini — továbbra is kitart a Népszövetség közbelépése ellen. Korfü kiürítése akkor történik meg, ha Görögország a nagyköveti jegyzéket formálisan végrehajtotta.

Egyes országok ellenséges magatartást tanúsítottak az olasz kormány eljárásával szemben.

most azonban a kifogások hangja módosult.

Londonból jelentik: A Times az olasz-görög kérdést tárgyalva kijelenti, hogy Mussolini nyilatkozatát idegesen várják, mert a zálogok megtartása feleslegessé vált. A bizonytalanság kitolása, vagy a kétértelmű felelet megingatná Mussolini politikája iránti bizalmat.

A váradi árdrágítási bíróság első tárgyalása

A nagyváradi törvényszék speciális jog- és hatáskörrel felruházott árdrágítási bírósága ma délelőtt Fábray Albert törvényszéki bíró elnöklésével tartotta meg első tárgyalását, a melyre tizenöt piaci árúst idéztek be, akik nem tartották be a maximális árakat.

Elsőnek Kövér András fu gyvásárhelyi parasztember lép a bíró elé. A szikár növesű, csontos földmivist azzal vádolják, hogy szeptember 10-én 12 lejt kért egy fej káposztáért.

— Mi a foglalkozása? — kérdezi tőle a tárgyalást vezető bíró.

— Fuharos vagyok tekintetes ur.

— Hát hogy mert 12 lejt kérni egy fej káposztáért?

— Hát bizony az igaz, hogy én kértem, de tudja a tekintetes

ur, hogy alkuszik a vevő aztán senki se ad érte annvit.

— Tudja, jó ember, mi az a maximális ár?

— Nem én, tekintetes ur. Ott ette vóna meg a fene azt a káposztát, hogy még törvénybe is kell jönni érte. Én egyre-másra vettem a káposztát, oszt fuharos ember vónék, 30-40 pengőt akartam keresni. Amit a rendőr ur felvett, az nyomott vagy négy kilót. Hát nem tudtam hogy ez drágulás lesz.

A többi vádlottak mind azzal védekeznek, hogy nem is tudtak róla, hogy maximális ár létezik.

Dr Triff Titusz védő előterjesztésére a bíróság egy ügyben sem hozott érdemleges határozatot, miután nem látta beigazoltának, hogy a maximális árakat kellő módon kifüggesztették volna.

Október 13-ig elnapolták a magyar nemzetgyűlést

— Az Estilap eredeti távirata —

A nemzetgyűlést tegnap kormányzó kézirattal október 13-ig elnapolták. Beavatott körökben számoltak az elnapolás eshetőségével, mert ellenzéki oldalról, különösen a szélsőjobbról, olyan törekvések nyilvánultak meg, hogy a vitát a miniszterelnök hazaérkezéséig obstrukciószerűen elhúzzák, hogy Bethlen külföldi tárgyalásainak anvgát is beledobiák a vitába. Indokoltá tette az elnapolást az körülmény, hogy nvári szünet mindeddig nem volt és a képviselők nagyrésze gazdálkodó, a

kik sem aratáskor, sem csépléskor nem tartózkodtak gazdaságaikban; most aztán a szüret és az őszi gazdasági munkák elkezdhetetlenné teszik otthonlétüket.

Az elnapoló kézirattal a kormány csak utolsó pillanatban állt elő, amikor nyilvánvalóvá lett, hogy a szélső jobboldaliak a szünetet minden eszközzel megakariják akadályozni. Erre irányult Ulain Ferenc drnak az a határozati javaslata, hogy a földreformot még szünet előtt tárgyalják.

Az egységes párt zajos tapsal helyeselt az elnapolásnak; az ellenzék, különösen a szélső jobboldal, ellenséges hangulattal fogadta. Érdekes, hogy a szélső jobboldal vezére, Gömbös tapsolt az elnapoló kéziratnak. Később kijelentette, hogy tapsa a kormányzónak és nem az elnapolásnak szolt.

A sziguranca és a váradi lenniszverseny

Még egy kellemetlen epilógus

Az Estilap adott hírt arról, hogy a Nagyváradon rendezett nemzetközi tenniszverseny epilógusaként holmi irredenta vádaskeltek szárnyra. A h iradás nem csekély meglepetést keltett s amilyen kellemetlenül hatott, épolyan fontos is volt, mert alkalmat adott a kérdések tisztázására. A vádak összeomlottak, sőt mondhatni a félreértések elsimulása harmonikusabb atmoszférát is teremtett. A tények objektív megvilágítása idején leszögeztük, hogy mindazt a disszonáns hangot amely a budapesti tenniszbajnokok itteni szereplése és román partnereikkel való barátságos együttléte nyomán keletkezett, csak később, a versenvek után ütötték meg. A játékosok ittléte alatt misem történt. Sőt a vendégekkel szemben a román hatóságok részéről a legmeszebbbmennő előzékenység nyilvánult. Annál kellemetlenebb most egyik kolozsvári lapnak az a közleménye, amely elkésetten foglalkozik a tenniszverseny utójátékával s azt a megállapítást teszi, hogy a pesti játékosok ittlétük alatt a nagyváradi sziguranca-hivatal folytonos moleztálásának voltak kitéve. Mi legcsekélyebb mértékben figyelemmel kísérhette a magyar vendégeknek váradi tartózkodását, ilyesmit igazán nem tapasztalt. A tenniszverseny játékosait mindennemű személyes lelkéztől mentesítették, velük szemben az udvarias bánásmódnak legteljesebb formaságait alkalmazták s a határon valamennyien kivételes elbánásban részesültek.

Ha mi mégis foglalkoztunk annak idején a politikai színezetű kérdéssel, tudott dolog, hogy az utólag támadt tendenciák megdöntése volt a célunk.

Viszont azonban rossz szolgálatot tesz az ügynek, aki a valóságnak meg nem felelő, sőt a tényekkel ellenkező beállítással diszkreditál becsületes törekvéseket. Mi súlyos természetű vádakat akartunk eloszlatni. Vádakat, amelyek azonban nem nivótlan szekaturákban nyilvánultak.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Scoală - BCU Cluj-Napoca.